

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lap szerkesztőségéhez (IV. Lövész-utca 13. sz.) kérjük küldeni.

Budapest, 1883.

22. szám.

Május 31.

„Mária-anyám!”

(Kosztka sz. Szaniszló.)

Oh Mária! lelkelem anyja,
Hogyha reád gondolok:
Szívemet a bú elhagyja
S rám az öröm mosolyog;
Szereteted, mint a nap sugára
Biztatón kél élttem borujára!

Ha könyeket ejt az árva
Titkos szorgos őjjelen:
Anyakebled rá kitarva
Mint vigasztény megjelen;
Köny folyása holt anyáért árad
S újra édes anyát lett Tenálad.

De ha bűnös vakmerőre
Tiszta szép szemed' veted:
Fájdalomnak éles töre
Sebzi újra szivedet;
E gonoszt is oly szeretve véded . .
Pedig Istenfiad ellen vétett!

Tartva Jézust szűz karodban
Állsz az élet tengerén,
S irgalomtól áthatottan
Száll szivedből üdv s erény:
Hogy, ha majd zúg a végnap dörögve
Egy fiad se' veszszzen el örökre!

Ha barát és rokon elhagy
Bús halálos harcuzomon:
Oh te akkor is velem vagy
Karjaidban nyugoszm . . .
Mig a sírport lelkemről lerázva
Főlemelsz majd az anyai házba.

. . . . S. I.

Egy vértanu.

— Elbeszélés. —

C. W. után szabadon: **Dezső.**

(Folytatás.)

A törvényszéki bizottság a fegyvert az oltár mögött találta, a melyben többen a falubelik közül a plébános tulajdonára ismertek. Az egyházi apránként megerősítette a béres által említettek és minden legkisebb körülményt a fegyver megtalálására nézve, s ajánlkozott esküvel megerősíteni minden egyes vallomását. Azonkívül megállapított, hogy a vadász, összes embe- reivel, egy nap óta vadászaton van, hogy az összes fegyverkészlet vitetett ki ez alkalomra a vadászlakból, s hogy ezenkívül az egész faluban más senkinek sincs puskája, csak a plébánosnak, és senki sem a vadásztól, sem a plébánostól puskát nem kölcsönzött. Nem foroghatott fön tehát semmi kétség többé.

Kobylovicz ezen értesítést nyugodtan és elszántan fogadta.

— Rendelkezésére állok! . . . szolt aztán komolyan és nyugodtan, és egy esókot nyomott a meggyilkolt jó barát hideg homlokára. Tegye ön kötelességét uram! . . . —

Erre a lelkész röviden bucsút vett közel levő növé- réről s nyugodt léptekkel megindult a reá várakozó kocsii felé. Ezalatt a rémhír a plébános elfogatásáról mint valami tűzvészkiáltás rögtön elterjedt az egész faluban, s a ki csak mozogni tudott, rohanva szaladt a Salovskii-féle udvarba. Mély hallgatással, mely eléggé jelz a nyomott kedélyhangulatot, állta körül az össz- sereglett sűrű néptömeg a gyászházat. Tisztán lehetett látni az egyezeken, hogy nem hisznek lelkészők bűnösségében, hogy belsejök irtózik a gondolatától is ez undok, átkos bünténnyel vádolni azon férfit, kinek életszentségét tisztelték, kinek hivatalára, s eddigi éle- tére szeretettel, odaadással, esodálattal szoktak volt tekinteni. S mégis a bizonyítékok, melyek itt voltak, oly élesen irányultak ellene, hogy bűnössége felett tulajdonképen alig lehetett kételkedni.

A plébános buesú gyanánt néhány szóval fordult hitközségéhez.

— Súlyos gyanú nehezedik reám — szölt egészen nyugodtan, mint szokott máskor a szószékről — s én nem vagyok képes azt magamról ehárítani . . . De én ártatlan vagyok testvérünk véretől. Az élő Isten a tanúm és reménységem! Ó, az igazságos bíró, napfényre fogja hozni ártatlanságomat s elhárítja rólam ezen gyalázatos gyanút, a melybe egészen ártatlanul s megfoghatatlan módon estem. Erősen bízom benne s nyugodt lélekkel megyek a börtönbe: mert erősen hiszem, hogy nem sokára kiderül az igazság, s szabadságom vissza lesz adva. Addig is Isten veletek, szeretett gyermekeim!

Általános mormogás keletkezett e szívreható szavakra. Ily nyugodtan, ily önérzetesen s elszántan nem szólhatna senki, ha lelkét véres bűnmocsok nyomná. Ha lett volna is valaki a községben, a ki engedett volna a plébános ellen némi gyanút féni szívéhez, most az is más véleményben volt s erős meggyőződés támadt benne a plébános ártatlanságáról, ha mindjárt a külső látszat ellene bizonyított is. Némán, keserű fájdalommal szívökben néztek a jó falusiak az elrobogó koesi után, s minden szívben azon forró ohaj támadt: vajha minélelőbb oszoljon el a bűntény felett lebegő homály s a tulajdonképeni gyilkos fedeztessék fel!

Csak egy ember volt a nagy tömegben, ki nem osztozott ezen benső ohajban. Egy terebélyes hársfa törzséhez támaszkodott: arca feltűnően sápadt vala s mereven és nyugtalanul tekintett a tova robogó jármű után, mely Oratov plébánosát a szomszéd kerületi városba vitte. Midőn a koesi egy útkanyarulatnál eltűnt, elfordult s erős idegborzadály rázkódtatá meg egész lényét. Gyors léptekkel sietett el aztán lakására.

Norovski Ignác, az egyházi volt ez.

Oratovban a harangok isteniszteletre hívtak, s a falubeliek csoportosan özönlöttek a templomba, mely csakhamar egész az utolsó zúgig zsufolásig megtelt. Vasárnap volt. — Ugy látszott, mintha az egész falu jött volna össze, a betegek és csecsemők kivételével. Tompa mély esend és kínos feszültség nehezedett az egész hitközségre; s ugy látszott, mintha mindenki nagy vésztlő tartana.

Nem sokára megkezdődött az istenisztelet. Nem a község plébánosa volt az, a ki most az oltárhoz lépett, hanem egy idegen, ismeretlen pap. Ez láthatólag kínos nyomás alatt állott, minőt egy kellemetlen kötelesség teljesítése szokott az emberre gyakorolni; mert sápadt volt, s izgatottnak látszott. Midőn evangelium után a pap a szószékre lépett, siri esend lett a templomban.

Egy-két szóból álló beköszöntés után, tompa, komoly hangon megemlékezett a pap arról, hogy rövid idő előtt e községben egy tekintélyes gazdát meggyilkoltak; s a gyilkosság gyanuja a helybeli volt plébánosra esett, ki is elfogatott és nemsokára földi bíró által fogja elnyerni ítéletét. Elmondá tovább, hogy bármily hihetetlen, hogy egy férfi, ki oly állást foglal el, mint a gyanúsított, egy embernek élete ellen törjön, kivált, ha ez hozzá még az ő barátja; de az ellene gyűjtött bizonyítékok oly világosak, s annyira terhelők, hogy bűnösségéről lehetetlen, ugy szólván, kételkedni; hogy ő

ugyan állhatatosan mindent tagad s makacsul állítása mellett marad, hogy egészen ártatlan; de nem tud legcsekélyebb bizonyítékot sem felhozni ártatlansága mellett. Azért, ugymond, mivel a vizsgálat és bizonyítás be van fejezve, elítéltetése nemsokára be fog következni. Szomorú és borzasztó, mondja, hogy egy pap gyilkossá aljasul; nem szabad neki tovább hitközsége által az egyházat bemocskolni, megméltelyezni. Azért is a zyto-mierzi püspök, a maga részéről is, gondosan megvizsgálta az esetet, de a püspök előtt sem tudta magát Kobylovicz igazolni, hanem folyton csak megmarad semmitmondó állítása mellett, hogy ártatlan. A püspök tehát a gyilkost a nagy egyházi átokkal sújtotta és őt — a szónokot — megbízta, hogy a kiközösítési határozatot a községnek, melynek a gyilkos oly gyalázatos példát és rettentő botrányt adott, kihirdesse.

Tompa, nyomasztó csendben hallgatta a község e végzeteljes szavakat. Az utolsó időben a hit a lelkész ártatlanságában, a bűnvizsgálat menete folytán, nagyon megrendült, de a falusiak még mindig ragaszkodtak hozzá. De most, midőn maga az egyházi hatóság, a gyanúsított lelkész közvetlen eljárársága meggyőződött ennek bűnösségéről s kimondá fölötté az ítéletet, — most már senki sem lehetett többé kétségben ez iránt. És a község ezen ítélet hírére mégis a legmélyebb levertséggel fogadta. Ha más valaki lett volna gyilkos ezen esetben, a midőn mindenkinek a szíve el volt keseredve ezen hallatlan bűntény felett, senki sem találkozott volna, a ki részvétet, sajnálkozást érezne iránta; sőt mindenki örült volna, hogy a gyilkosság kiderítettett, s mindenki szigoruan és keményen elítélte, megutálta volna a gyilkost: és most, midőn hallották ez ítéletet, elszorultak a szívek! . . . Hogy is ne?! — E férfinak egész élete oly tiszta, szennytelen és becsületes volt, hogy lehetetlennek tartotta mindenki, hogy ő a gyilkosságot egyszerűen aljas vérszomjából követte el legyen. Bizonyára ismeretlen körülmények vezették őt rá s így még mindig menthető volt. A módot ennél fogva, a hogy az emberek a kiközösítési okmány felolvasását hallgatták, ép ugy lehetett arra magyarázni, hogy helyeslik az egyházi hatóság eljárását, mint arra, hogy benső részvétet és sajnálkozást éreznek Kobylovicz iránt. — Az egyszerű, egyenesszívű póre emberek nem foglaltak nyíltan állást sem egykori plébánosuk ellen, sem mellette s azért a püspök üzenetét komor egykedvűséggel, szomorúsággal fogadták.

Csak egy ember nem volt képes egykedvűségét megtartani. A sekrestyében egy oszlophoz támaszkodva fülelt az egyházi a szónok szavaira, és ördögi mosoly, mintegy a megkönnyebbülés és meglepődés jele gyanánt, rándította meg arcát egy pillanatra; de aztán elkomorodott s elsápadt; merev, tétovázó tekintete félelmet és nyugtalanságot árult el, lábai inogtak, s bármennyire erőlködött is, halálos rémület borzongatta tagjait. Gépiesen s látható erőlködéssel teljesítette aztán további szolgálatát az oltár körül.

Az isteniszteletnek vége volt. Az ájtatoskodók már elszéledtek s maga a pap is elhagyta már a templomot. — Csak az egyházi térdelt még az oltár oldalán. Rendkívüli, sajtáságos izgatottság látszott meg rajta. Homlokáról az izzadság vastag, nehéz cseppekben hul-

lott alá; szemeit félig behunyva tartá, de nem annyira, hogy ezek elrejtették volna a kimondhatlan lelki aggodalom kifejezését s a rémítő halálos küzdelmet, mely azokban visszatükröződött. A földön guggoló sajnálatos, megtört alakon rémületes borzalom cikázott végig, mint valami óriási küzdelem lelki megnyugvás után, mint valami kétségbeesett viadal, a melynek eredményétől idő és örökkévalóság függ.

Végre aztán egy tompa, mély sohaj tört elő a fiatal ember szorult kebléből. Megtört alakja felegyenesedett, s messze kitért, tüzből égő szeméből önelégedettség sugárzott, s ama boldogító öröm, mit a tévutra került utas érez, midőn kiér a rengeteg pusztából, melyben tévelygett.

Most sietve összeszedte magát, kiment a templomból s gyors lépésekkel sietett haza. Otthon nem maradt sokáig; hanem néhány percz múlva kilépett az utra, legjobb ünnepiruhájában; s megindult a faluból kivezető uton. Utjának célja a nem oly igen messze fekvő kormányzósági város vala, a melyet néhány órányi erős gyalogolás után elért. Egy törvényszéki bíró lakása felől tudakozódott és sokáig maradt aztán nála.

(Folytatása következik.)

Viharban.

Isten tudja, oly jól esik
Ha a vihart hallgathatom;
Ha zord éjjel a záportól
Ébren vagyok, nem alhatom.
A dőrej, az ég haragja,
Mely a földet áthatja,
Sötét éjjel sujtó villám:
Emelőleg hat mindez rám.

Csodálom azt, a ki félénk,
Elrejtőzik, sír és jajgat,
Mig a menny-ég ki nem tisztul,
A bömbölés el nem hallgat.
De hát! boldog, a ki még fél
Midőn zug a vihar, a szél . . . .
Engem mindez mulat, emel;
Hisz oly rokon a lelkemmel.

Koltai Virgil.

A kártya.

— Elbeszélés. —

Magyaritá Perger Lajos.

(Folytatás.)

III.

Itt elhallgatott a háziúr. Ugyan mi történhetett az ifjúval? Talán megbetegedett vagy meghalt? így gondolkodtam magamban.

Tiszteletteljes figyelemmel estüngtünk mindnyájan az öreg ur ajkain, várva, hogy megtörje a csendet. Elbeszélése alatt többször öcsésére tekintett, ki feltűnően feszült figyelemmel hallgatta szavait. Észrevettem, hogy midőn kezeivel befödte arcát, csak könyeit akará elrejtetni.

Kis vártatva folytató beszédét a háziúr.

— Társam a kisebb szobában feküdt, üvegajtó választott el tőle.

Rettenetes éj volt az! Egyikünk sem hunyta le szemét. Harags elfojtott bosszu virasztott társammal, velem a részvét. Arra voltam azon éjjel kárhóztatva, hogy hallgassam nyugtalan hánykolódásait és panaszos keserű kifakadásait, a nélkül, hogy a megnyugtató szavainak enyhítő balsamát csepegtethetném sajtó sebére; a nélkül, hogy őszinte részvétem legcsekélyebb jelét adhatnám. Imádkozva hő vágygyal vártam a reggelt, hogy a pezsgőbb külvilág látása enyhítse lelki küzdelmeimet.

Nagyon szomorú volt a reggel, mely reánk virradott. Laktársam tíz évvel öregebbnek nézett ki. Halvány arcán kínzó fájdalom vonásai látszottak. Eltorzított tekintetéből a szenvedély beszélt. Szótlanul néztem reá. Nem tudtam magamat visszatartóztatni, átöleltem őt s meghatva tekintetének ijesztő hatásától, kérő hangon mondtam: »Igérd meg, hogy nem fogsz bosszút állni!«

Kibontakozott karjaimból s inkább sértő, mint megnyugtató mosolylyal mondá: »Te dőre! Mit gondolsz, hogy mit fogok tenni? Attól félsz, hogy én is bántani fogom őt, láttad, hogy ő erősebb nálamnál.«

Keserű gúny vegyült fájdalmas hangu szavaiba. — Tudom, hogy ő az erősebb; de te most annyira meg vagy változva, talán valami ördögi gondolat üldöz, igérd meg, esküdjél . . .

— Ugyan mi jut eszedbe?! Te vagy örült, vagy engem tartasz teljesen annak? Hangos, de reám félelmes hatású nevetésben tört ki.

Hideg borzadály futott át tagjaimon; föltettem magamban, hogy egy pillanatra sem hagyom őt magára. Leültünk a reggelihez, de egyikünknek sem izlett. Társam vette kalapját, »Isten veled!« mondás távozott. Én fölugrottam.

— Várj egy kissé, — én is megyek.

— Nos; jójj!

Együtt mentünk a hallgató-terem ajtajáig. Nekem nem volt óram. Künn sétáltam az egyetem előtt, míg társam az előadásról kijött. Együtt mentünk haza.

Ebéd alatt teljesen szerepet cseréltünk. Laktársam, ki máskor oly csendes, csaknem szóvalan volt, most folyton beszélt, gunyolta reggel nyilvánított aggodalmait. Figyelmeztettem őt, hogy feltűnően erőlteti a vidámságot.

— Ugy látod? Ez természetes dolog. A te aggodalmaid készítenek engem erre, azért teszem, hogy megnyugtassalak. Mit tegyek? Némán türjem, ha tolvajnak mondanak, ha arcul vernek? Meg nem ölhetem a gyalázatost; nem marad egyéb hátra, mint tünni. E türelem rettenetesen kinozza szívemet, mint szuró tövis sérti lelkemet, nem tudok szabadulni e fájdalomtól. —

Szívem vérzett. Nem tudtam: vajjon tréfál-e, vagy komolyan beszél.

— Ugyan édes barátom, az Istenre kérlek, felejtse el. Mit törődöl ily nyomorult emberrel? Vedd inkább figyelembe, mily készséggel állottunk mi mindnyájan melletted s a mi résztvevő szeretetünkben lelj kárpótlást s vigasztalást.

— Az igaz. Hála Istennek! de azt nem is bírnám elviselni, ha ti is kételkednétek bennem.

Örültem szavainak, de kételkedtem őszinteségében. Még egy kísérletet tettem: — Ugy-e most minden

utógondolat nélkül beszélsz? Nem titkolsz semmit. Add szavadat, hogy őszinte vagy.

— Barátom, kérlek, hagyj békével; én nem fogadok semmit. Nem tudom mi jut eszedbe?

Már a nyelvemen volt a szó — te bosszút forralsz; — de az a gondolat elhallgattatott, hogy talán fölkeltem szavaimmal még talán szunynyadó szenvedélyét. Mi lett volna akkor természetesebb, mint hogy magát általam megsértve érzi s ellenem fordul kifakadásával. A gondolathoz pedig nagyon közel állt a tett. Ő játékot üzött részvétemmel. Örömmel megbocsájtom neki ez ártatlan bosszút, bár beérte volna azzal. Legalább csak néhány héttel volnánk túl e szerencsétlen eseményen, könnyebb volna akkor feledni.

Szándékom volt Kovácssal megértetni, hogy velünk már tovább egy házban nem maradhat. Kész voltam költséges áldozatra, csak hogy őt távozásra bírjam. Egész nap azon tervvel foglalkoztam, miként adjam ezt Kovácsnak tudtára. Az ő távozása volt házunk nyugalmanak legelső föltétele. Levelet akartam neki írni. Az elmúlt nyugtalan éj után mindketten nagyon ki voltunk merülve. Laktársam tévővázva járkált föl s alá a szobában. Hirtelen, mintha észrevette volna, hogy én őt szemmel kísérem, fogta kalapját s az ajtó felé indult.

— Hová akarsz menni ily későn, — mondám csodálkozva.

— Ponorhoz megyek, valami jó könyvet kérek tőle. —

Ismét kísérőül akartam ajánlkozni, de sejtettem, hogy vissza fogja utasítani kíséretemet. Másrészt meg föl akartam használni távollétét, hogy Kovácssal szólhassak.

— No, én lefekszem, — mondám ásítózva, mintha már félálomban volnék. — Te is iparkodjál haza, tudom, te sem fogsz ma fönn maradni soká. — Alig mondám ki e szavakat, már eltűnt.

Néhány percz mulva kopogtam Kovácsnak ajtaján, de senki sem felelt, kinyitóm az ajtót, senki sincs a szobában. Bizonyosan valahol kártyázik, gondoltam magamban. Majd irok neki s itt hagyom az asztalon. Visszamentem szobámba s hozzáfogtam a kellemetlen munkához; de oly kimerült voltam, hogy nem tudtam rendezni gondolataimat. Elővettem egy könyvet s olvastam. Az óra már kilenczet ütött s laktársam még nem tért vissza. Ugyan hol lehet oly soká az a pontos s mindig rendes fiu? Türelmetlenkedni kezdtem, s a legrettenetesebb képzelődés képei kinoztak. Kinos tépelődéssel töltöttem egy órát. Az óra már tízet ütött, s még mindig egyedül voltam. Aggódva tekintetem ki az ablakon az utcára, minden alant elhaladó homályos alakban társamat véltem közeledni, minden szokatlan zajra megrezzentem. Többször úgy tűnt föl előttem, mintha lármát hallauék, de már a következő pillanatban észrevettem, hogy csak képzelődöm. Egyszerre lövést hallok. Ugy éreztem magamat, mintha keblemet járta volna át a golyó. Rettenetes félelem fogott el. Hallgatóztam, semmi zaj. Ismét csak képzelődtem. De hol lehet oly soká?! Mély gondolatokba merülve álltam az ablaknál, figyelve minden neszre. Hallgatóságomból tegnap esti négy vendüünk vert föl, kik ijedten rohantak szobánkba.

— Nincs itt Kázmér? — kérdezék nagy lármával.

Nem tudtam mit jelentsen ez, elvoltam készülve a legrosszabbat hallani. Mielőtt szólhattam volna, elzárták az ajtót s zavarodottan mondá egyikök:

— Kovács agyon van löve.

— Agyonlöve? Mikor? hol? hebegém elszörnyűködve, kezemmel az asztalba fogóztam, hogy el ne essem. Észrevették ijedtségemet s körülfogtak.

— Légy erős — mondá egyikök. — Rettenetes az esemény, de mi hallgatni fogunk, némák leszünk, mint a sir.

Nem lehetett többé kételkednem, de az esemény oly rettenetes volt, nem tudtam elhinni, tagadólag ráztam fejemet.

— Fájdalom, hogy igaz! Nézz ide, ezt húztuk ki a sebből; elhoztuk magunkkal, nehogy másnak kezébe kerüljön. Egy eltépett, kissé égett s vérrel befestett kártyát mutattak elő. Ennek láttára eszméletem elhagyott, a földre roskadtam.

A házi ur elhallgatott. Mindnyájan mélyen megvoltunk hatva. Tiszteletteljes hallgatásunk eléggé biztatá az öreg urat a folytatásra. Egy ideig gondolkodva nézett a kandalló izzó tűzébe, mely sötét vörös fényt lövellt reánk. Ugy ültünk mi a tűz körül, mint a vérbírák, kik egy rettenetes ítélet kimondására várnak.

— Hiszed-e most már, hogy a kártya sirba vihet valakit? — kérdezé a tisztartó öcséséhez fordulva. A fiatal ember nem felelt. Mindnyájan kíváncsian vártuk a befejezést.

— A mint mondom, eszméletem elhagyott, megpillantván a kártyát. Midőn magamhoz tértem, az egész esemény egy rettenetes álomnak tűnt föl.

Társaim látása a teljes valónak tudatára ébresztett. Megértettem a helyzetet. — Hol van Kázmér?

— Megszökött a városból.

— Megszökött, de hova? Merre?

Az jutott eszembe, hogy az a szerencsétlen talán hazament szülőföldünkre. Anyja szörnyet hal, ha megtudja e rettenetes eseményt.

Alig lebbentek elajkaimról e szavak, midőn hirtelen fölnyilt az ajtó s Kázmér tántorgott a szobába. Alig lehetett reá ismerni. Vajjon a futásban merült-e ki, avagy attól ijedt-e meg, hogy meglátta társainkat, s ebből megérté, hogy el van áruulva; nem tudtam. Láttuk, hogy teljesen magán kívül van. Megkísérlettük őt eszméletre hozni; de nem lehetett. Ágyba fektettük őt. Arca halvány volt, szemei kimeredtek; szótlannul állottuk körül. Kezeimet összetéve, kéréleg néztem társaimra; ők megértettek.

— Ne aggódjál — mondá egyikök — légy nyugodt. Ha a törvényszék nyomára nem jön, kívülünk senki sem jelenti föl, mi hallgatni fogunk, erre megesküdhetünk, ugy-e fiuk?!

Mindnyájan igenlőleg intettek.

Köszönő tekintettel feleltem társaimnak, mire ők eltávoztak. Magam maradtam szerencsétlen barátommal. Közelebből szemügyre vettem őt. Ruhája sáros s egy helyütt el is volt szakadva, úgy látszik, futás közben elesett, homloka verítékes volt. Istenem! mivé lett e nemes vonásu ifjú. Önkéntelenül imádkozni kezdtem érte. Fájdalmamat csak azon szomorú gondolat eny-

hité, hogy nem fogja többé elhagyni az ágyat. Bár magához venné őt az Úr. Amint erősebben föllélegzett, föléje hajoltam, nézve: nem ohajt-e valamit. Meredten álló szemeivel vadul nézett reám. Így csak egy órült nézhet. Dadogott valamit, de nem értettem szavait. Föltámaszkodott az ágyban s meredten nézett a szomszéd szobában álló asztalra. Az asztalon égett a lámpa s mellette szerencsétlenségünk eszköze, a kártya. Az asztalra mutatott s ismét dadogott valamit. Fogtam a kártyát s a tűzbe vetettem.

Rettenetes napok következtek reánk. Három hétig élet s halál között lebegett szerencsétlen barátom; éjjelnappal mellette virasztottam.

(Folytatása következik.)

TÁRCZA.

„Szeretlek szép szűz Mária.“

— Május utolsó estjén. —

Elesendesült már minden földi zaj,
Elhangzott már az estharang dala
S az esti csendben édes szűz Anyám
Mivel köszöntön gyermeked szava?
Mint fülmiléske a bokor tövében,
Hol oly szeliden zeng s dalol neked,
Mint fülmiléske mondom én is el
Szívemből azt a legszebb éneket:
»Szeretlek szép szűz Mária!«

Elesendesült már minden földi zaj,
Az anyaföld már álomban pihen,
Csak egy-egy hulló-csillag fénye fut,
Az is némán, az égi boltívben.
Oly csendes est van, csendes, nesztelen,
Hogy hallom szívem dobbanásit is . . .
S ez esti csendben édes szűz Anyám
E szép dal engem oly magasra visz:
»Szeretlek szép szűz Mária!«

Elesendesült már minden földi zaj,
Az est szelid homálya szálla le,
Hogy bétakarja gondos anyaként,
Ha alszik a föld: édes gyermeke.
S az esti csendben csillagos lakod
Bűvös körére emelem szemem,
És így merengve édes szűz Anyám
Ez a legszebb dal boldogság nekem:
»Szeretlek szép szűz Mária!«

Elesendesült már minden földi zaj,
Az anyaföld oly néma s hallgatag,
Míg lágy zörgéssel fut tovább-tovább
A táj ölén egy távol kis patak.
Zörgése olykor hozzám hallik át
És hú dalomba bévegyül szava.
S Te neked szól ez édes szűz Anyám,
Te a legédesb s legszüzibb Anya:
»Szeretlek szép szűz Mária!«

Elesendesült már minden földi zaj,
Elhangzott már az estharang dala,
De hő szívemben édes szűz Anyám
Még visszahangzik bájoló dala.
Még visszahangzik ez a drága dal,
A mig a föld oly csendes s nesztelen
S vajjon Te ott fenn hallgatod-e ezt,
Égi honodban, ott az égbe' fenn?
»Szeretlek szép szűz Mária!«

Kalocsay Alán.

Némely háziállatok világtörténelmi és vallási jelentősége.

— Művelődéstörténelmi tanulmány. —

A háziállatokat ismertető természetrajzi leírásoknak bizonyára bővíben vagyunk; de sokat lehet róluk mondani, a mire ezen leírások nem terjeszkednek ki. Erre nem gondol mindenki, s nem mindenki, a ki erre gondol, bir sejtelemmel arról, hogy egy visszapillantás a világtörténelemben, egy tekintet a földkerekség különböző népeire szükségessé lesz, hogy azon állatokról, melyek nélkülözhetlenségöknél és hasznosságuknál fogva többé-kevésbé közel állanak az emberhez, valamivel többet tudjunk meg, mint közönségesen tudva van. Ezen szempontból történtek az itt következő megfontolások a legismertebb háziállatokról.

I. Juh, kos, bárány.

A juh az ókorban, nevezetesen a zsidóknál, majdnem kizárólag áldozati állat vala. Ily áldozatban az ember, bűnének tudatában, melyben az összülök esése óta sinylett, legalább megközelítőleg alkalmas módot vélt látni a haragos Isten megkérlelésére: egy tiszta, ehető állat megöletése, elégetése és bemutatása által igyekezett az ember, saját fölfogása szerint, Istennek kedves lenni, magát megtisztítani a bűntől, s ennek büntetésétől, így akarta magát háladatosnak mutatni Teremtő iránt. Így áldozott már Ábel nyájának zsengeiből. Midőn Ábrahám teljesíteni akarta Isten parancsát, mely szerint engedelmségének bebizonyítása végeit, saját egyetlen fiát kellett volna föláldoznia, s az Ur szava őt aztán ettől eltiltá, egy kost látott a bozótban, melyet fia helyett megölt és föláldozott. S midőn Mózes, Isten parancsára, a husvéti vacsora készítését elrendelte, erre egyéves bárányt kellett választani, ezt megölni, vérével az ajtóküszöböt meghinteni s húsát megenni. Ha nem tudnók, hogy már ebben jelképezve volt az isteni Megváltó nagy engesztelési áldozata, könnyen rettenetesnek nevezhetnők az Isten eszméjét, melylyel a zsidó nép birt, mint egy oly Isten eszméjét, ki csak mint haragos, boszuló és büntető istenség nyilatkozik, kit csak vér és halál által lehet kiengesztelni. De örvendetessé, vigasztalóvá lesz ezen eszme és alkalmazása a keresztény hittanban. Jézus, a mi Üdvözítőnk az ártatlan, tiszta bárány, ki elveszi a világ bűneit, ki minket megváltott, halála által megszabadított az örök büntetéstől.

Az új szövetség prophetikus könyvében, a titkos jelenésekben leírja sz. János a »bárányt a trónon«, a mint a vének előtte leborulnak, s őt imádják, a mint továbbá csak a bárány méltó a titokteljes könyv hét pecsétjét feltörni. Általánosan ismert kép a bárány ábrázolása egy keresztlobogóval, mely Krisztust, az igazi husvéti bárányt jelképezi.

A görög és római hitregében Jupiter, mint Jupiter Ammon, vagy Jupiter Serapis kosszarvakkal, melyek csigaszerűen tekerődznek, ábrázoltatik. Ezen szarvak hasonlatossága után a csavardad, sokkamarájú megkövült csigákat most is még Ammonszarvoknak, vagy másképp Ammonitáknak nevezzük és Linné, a híres természettudós, a szardíniai vad juhot ovis ammon-nak hívja. Neptun, Bysaltes nymphának kedvére, kossá változott át. Nephéle, hogy fiát Phōniust az üldöztetés elől biztonságba helyezze, egy aranygyapjas kost, Chrysomallust vezetett eléje, a melyen Európából Ázsiába, Kolchisban menekült nővérével, Hellével egyetemben. Azonban Helle utközben lecsúszott a kosról és vízbe fult, s onnét a Hellepontus elnevezés. Ezen utóbbi jelenetet ábrázolja egy herkuláni festmény, mely az ujabbkori ásatások alkalmával napfényre jött. Phryxus aztán az aranygyapjas bőrt Kolchisban Mars isten ligetében rejté el. János későbbben, a médek segítségével, az argonautákkal meghódítá az aranygyapjat,

s elvitte magával. Ezen mythosi rege alapja igen homályos; talán azt jelenti, hogy arany által, vagyis napjainkban, pénzzel sokat lehet keresztülvinni, s így nem csoda, hogy a Jasonok mostanáig nagyon áhítoznak az aranyapjas bőr után, s nem rettennek vissza semmiféle eselvetéstől, semminemű akadálytól, csak hogy azt meghódíthassák. Az argonauták rettenthetlensége az ezer meg ezer veszély közepette, melyekkel hadjáratukban megküzdeni kellett, ismétlődik napról napra, szemünk előtt az emberek nem kimélnék fáradságot, nyilvánvaló életveszélyt, de sőt nem félnek az örvénytől sem, mely ezen eszeveszett küzdelemben az aranygyapjuért, — lépteik alatt tátong, — csak hogy kincseket gyűjthessenek, csak hogy hatalmukba kerítsék az aranyat, a mostani világ bálványát, ezen végzettszerű arany-kost, Chrysomallust! Ha egyéb nem segít, vajmi gyakran eselhez, avagy szerelemhez folyamodnak!

Az aranygyapju különben meg van örökítve a spanyol-habsburg-királyi magas rendben, az aranygyapjas-rendben, mely egyike a legnagyobb tisztségnek és kitüntetéseknek. A kos egyébiránt még a Zodiacusban, a csillagászati állatkörben is szerepel; de felemlítendő még a Polyphem óriás-cylops kosai, a melyek gyapjuiba Ulysses kapaszkodva, társaival együtt kimenekült ezen óriás barlangjából, a hol élet-halál közt beteg vala s végre említést lehet még tenni Jákob patriárka tarkázott juhairól és kosairól, melyeket az ivóvizbe rakott tarkára lehámozott vesszők segítségével szerzett.

2. Kecske, bak.

A görögöknél a kecske nagyon ismeretes; Skopas nevű híres szobrász a Venus szobrát készíté el, amint egy bak hátán ül. Venus epitragia, mi a kicsapongás jelképeül szolgálhat. — Nyilvános ünnepélyeknél, ugymint: tömeges áldozatmeneteknél és Bacchus-ünnepélyeknél igen gyakran bakok vannak képviselve, mint a nyalánság, az ingerlő pajkosság és kicsapongó vidámság jelképei, s az érzékiség személyesítői.

Pan, a pásztorok és vadászok, vagy egyszersmind a földek és erdők istene, közönségesen emberi alakban ábrázoltatik, baklábakkal, hegyezett fülekkel, rövid bakszarvakkal, és bakszakállal és farkkal; arcképzése is nagyon hasonlít a kecskebakéhoz. Hasonlóképen ábrázoltatnak a Satyrok és egyéb erdőistenek. Ezek közül a nők inkább emberi alakhoz hasonlítanak; de ezeknek is hegyesbe menő füleik, kecske farkuk, némelykor rövid szarvaik vannak, vagy a nyakról lefüggő csücsök, mint azt kecskéknél látjuk; az arcképzés olykor nagyon bohókás: széles orr, gúnyosan mosolygó hegyes száj; ruházatuk leggyakrabban kecskebőrből áll. Tulajdonságaikra nézve olyanok, mint a minőknek a kecskéket és bakokat ismerjük: hevesek, veszekedők, kóborolnak erdőkben és földeken, és gyakran Bacchusnak, a boristennek kíséretét képezik, a kinek társaságában nem csoda, ha néha kicsapongásoknak engedik át magukat, s jókedvükben be is csipnek!

Az egyiptomiaknál a bak istentisztelet tárgya vala, mint majdnem valamennyi háziállat; de az egyiptomiak e tekintetben nagyon gyakorlatiaknak bizonyíták magukat; t. i. a kecske-bakot és a többi házi állatot különösen tisztelték s hozzájuk folyamodtak, s aztán ha elemi csapások, vagy egyéb kedvezőtlen viszonyok sújtották az országot, botokkal nekimentek az ilyen hálátlan istenségnek, és jól elverték. Az egyiptomiaktól ezen tisztelet a zsidókhoz is átszarmazott, s innét van Mózes harmadik könyvében a parancs: »Többé ne mutass be áldozatot a földördögöknek!« De a mózesi törvényhozásba, mely a többi közt az istentiszteletet is meghatározta, a nép még nem élte be magát egészen, s innét van, hogy a zsidó népet gyakran látjuk visszaesni a bálványimádásba, mint pl. a Sinai hegy tövében, vagy a Birák

idejében, a midőn is mindannyiszor az Isten büntető kezé sújtá őket.

A kecskéhez és bakokhoz hasonló Satyrokról, s ezek tiszteletéről szóló hitregék a keresztény középkorba is átszarmaztak, s ezen alakokat az ördög személyesítésére s ábrázolására kezdték használni. Az ördög, az erkölcsi és physikai rosznak személyesített kifejezése gyanánt ábrázoltatott oly alakban, mely közös volt a pogány hitrege Satyrjainak alakjához: a bak szarvaival, füleivel, s lábaival, melyek némelykor lóalakat nyertek inkább s innét a lappangó rosz szándék kifejezésére mai napig is használjuk nyelvünkben a »kilátszik a lóláb« kifejezést. A középkorban a boszorkányoknak, — ha ezek mindjárt talán inkább csak a képzeletben léteztek, mint valóságban — az ördög bak alakjában jelent meg, a melyen némelykor, bódító italok és érzéki ösztönök által felizgatott képzeletükben, a boszorkánhegyre lovagoltak, míg máskor kevésbé regényes módon, t. i. seprőn tették meg ezen utat. Az erről szóló monda a homályos, pogány ókorba nyul vissza, s nagy hasonlatossággal bir ama Bacchus ünnepélyekkel és áldozatokkal, melyeket a pogányok az erdei Satyroknak bemutatnak; ugyanazon pajkosság, ugyanazon kicsapongás társul a boszorkányok állítólagos összejöveteleivel, s maguk a boszorkányok romlott képzeletéhez ragad az a hirhedt hajlam és babonás ballit, ráolvasás által másnak kárt okozni, vagy mást szerencsétlenségbe, bajba dönteni.

(Folytatása következik.)

RÖVID HIREK.

* **A főrendiház új elnöksége.** A király ő Felsége a főrendiház elnökévé id. Szögyényi-Marich László ő nagyméltóságát, a főrendiház eddigi alelnökét, alelnökké gróf Cziráky János kir. tárnokmester ő excját nevezte ki.

* **Egyházi kitüntetés.** A király ő Felsége P asqual Antal beregi főesperes, szentszéki ülnök és munkácsi r. kath. plébánosnak a druzsmai vagy duzmai czimz. apátságot díjmentesen adományozta.

* **Rendjeladományozás.** A király ő Felsége P échy Tamásnak, a képviselőház elnökének, a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül az I. osztályu vaskoronarendet, dr. Berczik Árpád osztálytanácsosnak, buzgó és sikeres szolgálatai elismerésül a III. osztályu vaskoronarendet díjmentesen adományozta.

* **Az országgyűlés második ülészsaka** királyi leirattal f. hó 28-ikán berekesztetett. A harmadik ülészsak f. évi szeptember 27-ikén fog megnyitattani.

* **Hivatalos köszönet.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter köszönetét nyilvánította dr. Samassa József egri érsek ő excjának, amiért az aranyosmaróthi r. kath. iskolánál, saját vagyonából 400 frt fizetéssel egy tanítói állomást rendeztetett, ifj. gróf Eszterházy Mórícznak, a miért a csóthi r. kath. iskola részére 1000 frt értékű építési anyagot és Sarlay Ignác csóthi r. kath. plébánosnak, amiért ugyanazon célra 100 frtot adományozott, gróf Sztray Antalnak, amiért az ösküllői r. kath. iskola részére 550 frt értékű építési anyagot ajándékozott; a vasvárszombathelyi káptalannak, amiért a peccaróczyi r. kath. iskolaház építésére 1000, a szentelaki r. kath. iskola rendezésére pedig 200 frtot adományozott.

* **Urnapiját** fővárosunk a szokott ajátossággal ülte meg. Bár az idő kedvezőtlen volt, a körmenet mind a pesti mind a budavári két főplébániában az ajtatos közönség nagy részvéte mellett ment végbe. Ez utóbbiban báró Hornig Károly czimz. püspök pontificált fényes segédlet mellett. A körmenetben a miniszterek

közül többen, a polgári és katonai hatóságok fejei és nagyszámú ajtások közönség vett részt.

* **A budapesti központi papnövelde** jeles magyar-egyház-irodalmi iskolája f. hó 26-án d. u. 5 órákor tartá — mint előző számunkban jeleztük volt — az előbbiekéhez képest sokkal fényesebb alapítási ünnepét. Fényesebbnek mondhatjuk az ünnepélyt akár a jelen voltak nagy számát, akár az előző évekénél sokkal gazdagabb, változatos és érdekes ünnepi sorrendet tekintjük. A délután folyamán keletkezett jégeső és a rájött zivatar dacára is szép számu és válogatott közönség érdekteljes részvéte mellett pontban 5 órákor kezdődött az ünnepély az intézetnek a fővárosban jól ismert és kedvelt énekkara által előadott P a p a i - h y m n u s s a l. Majd tiszt. Csicsáky Imre, az iskola jelen évi elnöke tartá eszmékben, hasonlatokban egyaránt gazdag s szépen kidolgozott elnöki megnyitóját. Majd az intézetnek csak ez év folyamán alakult zenekara mulattatta meglepően praecis játékkal az egybegyülteket, előadván Erkel F.: »Hunyady László« nyitányát, dr. Wolafka N. intézeti tanulm. felügyelő átiratában. Az ezt követő lelkes óda-szavalat s hegedű-zongora duetto egyaránt kedves és sikerült volt, nemkülönben tiszt. Kőszeghy Sándor jeles értekezése — Judith. bibliai jellemrajz — s az énekkar által előadott I m a (Glück I-től) is. A jegyzői jelentés az iskolának lefolyt évi s az elmondott statisztika folytán gazdagnak mondható működéséről értesít. Majd ismét a zenekar Verdi »Il Trovatore« jeles dalművéből adott elő néhány pompás részletet. Az elnöki zárszót követő s az énekkar által előadott »Induló« után a zenekar által egész váratlanul rázendített R á k ó c z y lelkesítő hangjai közt vettünk bucsut a kedves ünnepélytől, őszintén kívánva áldást és buzgalmat a fényes multu egyházi-irodalmi iskolára!

* **Hálanyilvánítás.** Honunk fővárosában a szegény templomok felszerelésére már 1860. alakult anyatársulat lángbuzgalmú vezetőinek: nagyméltósága Cziráky Luiza grófnő elnök asszonyoknak, és ft. Trautwein János igazgató urnak, kik ez évben ismét nemcsak sok katolikus templomot a legszükségesebb egyházi tárgyakkal megajándékoztak, hanem a pestvidéki gyengécskék kápolnáját is, vallásos kebleket buzgóságra gerjesztő gyönyörű adományokkal, úgy mint: 1 drága casulával, melyet ő excellentiája saját kezével készíte el; 1 igen diszes kehelyvel, melyet ő excel: Császka György püspök ur, a többiekkel, megáldani s consecrálni méltóztatott és 1 csinosan kiállított könyvvel, meg 1 ciborium-köpenykével földszítetni kegyeskedtek, hogy így a szent helyen könyörgő, tévedéseikért még szenvedő szomorú szívek is vigasztalásban részesüljenek; ezért az említetteknek egész szívből fakadó teljes hálát az olvasók előtt nyilvánítani, a nemes célzatu egyletnek folytonos virágzása-s üdvös működéséért pedig az ég Urától bő áldást kérem a megörvendezetett foglyok el nem mulasztandják. E hálás köszönetet számosak nevében teljesíteni, hivatalom köréhez tartozó kötelességemnek ismerem. 4. 5.

* **Isten uja.** E czim alatt közli a »Függetlenség« a következő történetet. E napokban három matróz kiszállt a Csepel-szigeten, hol a parton a falu felé néző szent statua áll. Az egyik matróz letörte a szentnek fejét s megfordítva helyezé vissza, cynicusan mondván: »Ne csak mindig Csepelre nézzél, lásd már egyszer Promontort is!« A mint később visszaindultak, csónakuk egy fatörzsbe ütődve felborult, s a matróz, ki a csufondáros tettet elkövette, a vízbe fult; a másik kettő kiuzott a partra.

* **A pécsi ókeresztény bazilika** újalakítási munkálatai serényen folynak. Az újalakítás tervét Schmidt bécsi dóm-építő-mester, e szakban hírneves tekintély készítette. A terv kivitele öt évre van számítva. A bontás az épület sok érdekes

régi művészeti részletét hozta napvilágra. Le van bontva az egész főhajó, a két torony közötti főhomlokzat és az apsis fele, sőt már emelkedőben vannak az új pillérek is. A falakon a meszelés levevése után számos eredeti freskót találtak. Ezek megőriztetnek és egészen ennek fog megfelelni az új festés. A menyezet reteszes diszitményű lesz, megfelelően a régi állapotnak. A freskókon kívül számos eredeti kőfaragványra bukkantak; a földalatti templom építése idejéből származó domborművekkel ékesítve találtak. Legnevezetesebb azonban a szentélyhez felvezető lépcsőzet lebontásakor talált s még eredeti helyén épségben levő románkori oltár, amelynek kömenzája ma is érintetlenül megvan.

* **Az ima-apostolság** magyarországi vezérigazgatójává a bíbornok hercegprímás ő emineucziája a Pozsonyban lakó Weninger Sándor J. t. atyát nevezte ki.

* **A régi ezer forintos bankjegyeket** csak f. hó 31-ikéig fogadják el az osztrák-magyar bank fő- és fiókintézeteiben. Junius 1-től augusztus 31-ikéig pedig csak a bécsi és budapesti főintézeteknél váltják be. Szeptember 1-én túl nevezett bankjegyekkel a bankoknál fizetni nem lehet.

* **Angolországban** 10 év alatt tíz ember hunyt el, ki többet hagyott hátra egy millió sterlingnél, 53 többet félmilliónál, 160 többet egy negyed milliónál. Az utóbbi tíz év előtt elhunyt leggazdagabb ember volt Rothschild L. N., ki 2.700.000 font sterlinget, Pemberton Liverpoolban 1.900.000 font sterlinget hagyott hátra. — **Az Eastriver-hidat** mely New-Yorkot s Brooklynt összeköti s melyet az amerikaiak a világ nyolczadik csodájának neveznek, a mult héten adták át a forgalomnak. Két óriási, 276 láb magas tornyon nyugszik, melyek 40 lábnyira a tenger hullámaiba s további 80 lábnyira a tenger fenekét képező sziklába vannak helyezve. A hid magassága a járművek ezrei által átszelt tenger fölött 135 láb. — **Az orosz czár** koronázása f. hó 27-ikén nagy fényvel ment végbe Moszkvában, a szokásos szertartások mellett.

IRODALOM.

— Chocarne B.-nek »**Lacordaire H. Domonkos magány- és szerzetes élete**« című jeles munkáját H á t z i n g e r István győrmegyei áldozár magyarra fordította s kiadta. A diszesen kiállított mű Lonkay Antalnak van ajánlva. Alakja nagy 8-rét s két hasábosan nyomva 22 1/2 ivre terjed. Nem száraz életrajzot veszünk e munkában, hanem érdekes és beható jellemrajzot és tanulmányt, melyet a mily élvezettel, ép oly nagy haszonnal fog mindenki elvasni. A munka megrendelhető a »Hunyadi Mátyás« intézetben. Ára nincs kitéve.

— A G a r a y Alajos dunaszekesői plébános által szerkesztett »**Magyar egyházi szónok**« című folyóiratból megjelent a III. évi folyam 4. füzeté 14 szent beszéddel. Előfizetési ára egész évre vagyis 12 füzetre 5 frt, mely összeg félévi részletekben is beküldhető ugyan, de az előfizetés egész évre történik.

— Megjelent s beküldetett: »**Fájdalmasok vigasztalója**«. Imádságok és énekek betegek és szegények számára. Eger. Szolcsányi Gyula kiadása. 1883. Kis 8-rét 1—48 lap. Ára 15 kr. Tíz példány megrendelésénél 1 tiszteletpéldány. Ajánljuk különösen a ft. lelkipásztorok becses figyelmébe.

MINDENFÉLE.

Spanyol iparosok. »Egy nappal Vittoriába történt megérkezésem után, írja egy utazó Spanyolországból egy angol lapnak, egy cipészhez mentem, hogy cipőimet kijavíttassam. A boltban senki sem volt; a varga az utca másik oldalán állott s nagy megelégedettséggel szitta papírszivarkáját. Vállain rongyos köpeny volt s

az ember koldusnak hitte volna őt, természetesen spanyol koldusnak, ki inkább büszke szegénységére, mintsem hogy szégyelne azt. Meltóságos léptekkel jött át hozzám s én elmondám, hogy mit akarok. »Várjon egy kissé« mondá s oda szólítá feleségét. — »Mennyi pénz van a tárczában?« kérdé tőle. — »Tizenkét peseta«, volt a válasz. — »Ugy ma nem dolgozom«, mondá nekem. — »De hiszen tizenkét peseta nem tarthat örökké«, bátorkodtam ellenvetni. — »Ki látta a holnapot?« felele s hátat fordítva új szivarkát sodort magának.

Két napszámos egy pálinkás boltból jövet azon kérdés fölött vitatkozott, vajjon a nap vagy a hold-e az égbotozat legszebb csilagzata.

Az idősebbik a vitát a következő bölcs megjegyzéssel fejezte be:

— Megengedem, hogy a nap nagyobb és fényesebben ragyog mint a hold, de csak nappal világít, mikor anélkül is elég világos van, a hold ellenben éjjel világít, midőn nagyobb szükség van rá, mert különben a sötétben nem látna az ember.

Ezen megjegyzés teljesen megnyugtatta ellenfelét s a csillagászati kérdés meg volt oldva.

HIRDETÉSEK.

Miseruhák és egyházi szerek

gyára.

Római katolikus ritusban.

Miseruhák, dalmatikák, pluviálék, albák, rochetek, zászlók, lobogók, Monstranzok, kelyhek, ciboriumok, füstölők, lámpák, gyertyatartók, chinapróba-ezüstből,

Pontificale-eszközök

a leggazdagabb szereléig.

ZAMBACH ÉS GAVORA

Budapest, váci-utca 17. szám.

Ő Eminenciája a bibornok Magyarország Herceg Primásának szállítója. Megrendelések a legrövidebb idő alatt pontosan eszközöltetnek. Nem tetsző tárgyak kicserélhetnek. 2—52

Egészségesekeknek úgy mint betegeknek egyaránt legjobb s legolcsóbb táp- és gyógy-kávé, mely azon előnnyel bír a szemes kávé felett, hogy ez kedvező összeállított alkatrészeinél fogva csodahatással bír, s fej-, gyomor-, ideg és szivbajokban legbiztosabb gyógyulást eredményez.

Egy kilo (2 font) 1 frt 20 kr.

— Ismét-eladónak megfelelő engedmény. —

Kapható $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ és 1 kilo dobozokban a feltaláló Szalady Antalnál Budapest, Sugárut 100 és következő fűszerkereskedőknél: Emmerling és Rabsch Koronahereczeg-utca, Gyarmathy G. Kálvintér, Guszmann és Mauthner Zsibárus-utca, Halbauer testvérek Király-utca, Mészáros Miklós Nádor-utca, Szakál László Főut. Friederich Károly Buda, Főutca 49. sz. — Vidéken minden nevezetesebb fűszerkereskedésben. — Megrendelhető s elszállítható bármely vidékre postán utánvétel mellett.

Programmok és orvosi bizonyítványok kívánatra bérmentve megküldetnek. (9—10)

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek-gyára, harang- és ércöntőde.

Budapest, Rottenbiller-utca 66. szám,

ajánlja a magas episcopatus, egyháziatyák és gondnokoknak rég fennálló és legújabbban a korszellem igényeinek mindenképen megfelelőleg berendezett, hazánk legnagyobb

harangöntődjét

jó csengésű, zenészeti összhangu harang-csoportok és egyes harangok készítésére legfinomabb ércből.

Különösen figyelmet, a magas kormány által szabadalmazott vaskoronáira, és minden dörvöléstől ment tengelygyaira, melyek által a harangok forgathatók, evnélfogva a megrepedéstől óva vannak, könnyen lövölhetőek, a haranglábat nem rázkódtatják, egyszersmind a hang teljes kiterjedését, mélységét és a orony szilárdságát lehetősitik.

Költségvetések és képes árlapok kívánatra díjmentesen küldetnek.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 13-dik szám.) — Felelős szerkesztő: Ágoston Antal.

Budapest, 1883. Nyomatott az Athenaeum r. társ. nyomdájában (Ferencziek-tere Athenaeum-épület).